

# Obchody v nedeľu: otvoriť či zatvoriť?

- CZ24 News | 4. června 2020

SLOVENSKO: Diskusia o zákonnom obmedzení nedeľného predaja v maloobchode je plná demagógie a zavádzania. Liberáli tvrdia, že svojím odporom bránia slobodu. Podnikania. Konzervatívni katolícki politici za návrhom vidia „boj za hodnoty“. Ako pri zákaze interrupcií a partnerstiev homosexuálov.

Samozrejme, že je to „hodnotový boj“ – pre odporcov i pre navrhovateľov. Tí prví s pojmom slobody narábajú veľmi demagogicky a tí druhí s pojmom rodiny zavádzajúco. Vzácné sa zhodnú vo veľmi úzkom chápaní oboch pojmov – slobodu, resp. rodinu podporujú len takú, ktorá zodpovedá ich ideológii. Sloboda, resp. rodina je v ich ponímaní určená iba tomu, kto spĺňa ich vlastné „hodnotové“ kritériá. Liberáli uznávajú len slobodu podnikania. Katolícki konzervatívci len „tradičné“ rodiny. Zápas o voľnú či „nevoľnú“ nedeľu je v ich podaní výlučne zápasom o neoliberálny či katolícky konzervatívny obraz Slovenska.

Rozpaky a váhania demokratických ľavičiarov sú z tohto hľadiska pochopiteľné. Nechcú pomáhať pretvárať Slovensko ani na jeden zo spomínaných obrazov a pomer síl v parlamente dnes jednoznačne ukazuje prevahu katolíckeho konzervativizmu. Jeho predstavitelia už ohlásili, že chcú (takmer úplne) zakázať interrupcie a časť z nich sa dokonca spojila do jednotnej platformy. Druhá sa nepripojila len pre koalíčné dohody, inak s tou prvou vo všetkom súhlasí.

## **Nech pracujú majitelia obchodov**

Lenže zatvárať oči pred neoliberálnou demagógiou tiež nemožno. Jej kľúčovým argumentom je zachovanie „slobody podnikat“. Zároveň však účelovo ignoruje vlastnú základnú zásadu uplatňovania slobody: „Sloboda jedného sa končí tam, kde porušuje slobodu druhého.“ Sloboda majiteľov veľkých obchodných sietí podnikat otvorenými obchodmi v nedeľu potiera slobodu ich zamestnancov mať zaručený jeden voľný deň spoločne s najbližšou rodinou. Aspoň teda s väčšinou jej členov. O tom, že väčšina zamestnancov obchodov chce mať v nedeľu voľno, svedčia takmer nemenné výsledky prieskumu ich názorov v posledných rokoch. Podľa posledného (5. – 7. máj 2020, agentúra 2muse) až 99 % vyhovuje súčasný stav a 88 % by ponechalo zatvorené obchody v nedeľu navždy. Tento nespochybniteľný fakt vyvracia aj kuvičie hlasy o tom, že zatvorené obchody v nedeľu pripravia predavačky a predavačov o žiadané príplatky.

Isteže, „právo podnikat, kedy sa mi zamane, stojí vždy vyššie ako názor na to väčšiny spoluobčanov,“ ako napísal v denníku SME Peter Schutz. Ani demokratická ľavica by nemala mať problém, ak si naozaj slobodne zvolí prácu v nedeľu majiteľ obchodu, nech si v ňom pokojne strávi aj celý deň od rána do večera. Lenže majiteľov maloobchodných sietí za pokladňou či medzi regálmi v nedeľu nenájdete. Sú tam „len“ ich zamestnanci, ktorí sa napriek proklamáciám manažmentu o práci v nedeľu zväčša nerozhodujú slobodne, ako o tom svedčí výsledok prieskumu.

Navyše v tejto otázke panuje aj vzácne široká spoločenská zhoda. Keď sa na to pred dvoma rokmi pýtali vo výskume Prírodovedecká fakulta UK, Sociologický ústav SAV a Obchodná fakulta EU, dve tretiny respondentov uviedli, že by s nedeľným zatvorením obchodov nemali problém a 30 % by s tým nesúhlasilo. Podľa aktuálneho prieskumu agentúry 2muse by 59 % súhlasilo určite a ďalších 21% skôr áno. Mimochodom, odpovede „skôr nie“ a „určite nie“ označilo len 17 % opýtaných. A podľa agentúry Focus je „určite“ za 40,3 % a „skôr áno“ ďalších 32,1 %, pričom „skôr“ a „určite“ proti je len 16 % ľudí.

## **Viac slobody. Pre pracujúcich**

Je príznačné, že vyslovene proti návrhu nie sú ani maloobchodné reťazce z Rakúska a Nemecka. Argumentmi o (makro)ekonomickej katastrofe by neuspeli, keďže doma sú na zatvorené prevádzky v nedeľu zvyknuté. Ani jedna z uvedených krajín na tom rozhodne nie je ekonomicky ani sociálne horšie než Slovensko. Ani nezamestnanosť tam nemajú vyššiu. A ani zákazníci nestrádajú, jednoducho nakúpia v iné dni. Pri tomto argumente však musíme zdôrazniť, že v oboch krajinách panuje slobodnejšia kultúra práce. Počet reálne odpracovaných hodín u nás, počet nadčasových hodín u nás, rozsah nelegálnej („čiernej“) práce u nás a odmeňovanie práce u nás obmedzuje slobodu mnohých pracujúcich nakúpiť potrebné veci počas pracovného týždňa. Časť našich pracujúcich nenakupuje v nedeľu z rozmaru, ale preto, že v pracovné dni nemajú čas. Takže ich zatvorené obchody v nedeľu môžu dostať do ťažkej situácie. A preto nesmie demokratická lavica zostať len pri zlepšení pracovných podmienok pracujúcich v obchode, ale vytvárať tlak na priaznivejšiu organizáciu práce pre zamestnancov vo všetkých odvetviach.

Postoj Konfederácie odborových zväzov SR by mal byť jasným odkazom pre demokratickú lavicu: „KOZ SR je zástancom toho, aby boli ponechané zatvorené prevádzky v nedeľu aj po skončení pandémie. Maloobchodný predaj totiž neposkytuje služby, ktorých neposkytnutie by ohrozilo život alebo zdravie občanov. Obmedzenie práce v obchode počas sviatočných dní bolo jedným z krokov na zosúladenie rodinného a pracovného života a v konečnom dôsledku pomohlo čiastočne zatraktívniť toto povolanie,“ povedala hovorkyňa Martina Nemethová. Podpore by nemal brániť ani fakt, že s návrhom prichádzajú politici málo tolerantní k nekatolíckym názorom a postojom. Nedeľa má byť všade tam, kde to je aspoň trochu možné voľná nie kvôli náboženstvu, ale pre zníženie rozsahu práce, zníženie tlaku a stresu z nej, pre reálne uplatniteľné práv na plnohodnotný súkromný a osobný život. Či už ho budú ľudia tráviť v kostoloch, v prírode, v kultúrnej inštitúcii alebo dobrovoľníckymi aktivitami.

Lebo tu skutočne ide o viac slobody. Pre pracujúcich.

**BRAŇO ONDRUŠ**